

Şark Misakı Yakında imzalanıyor

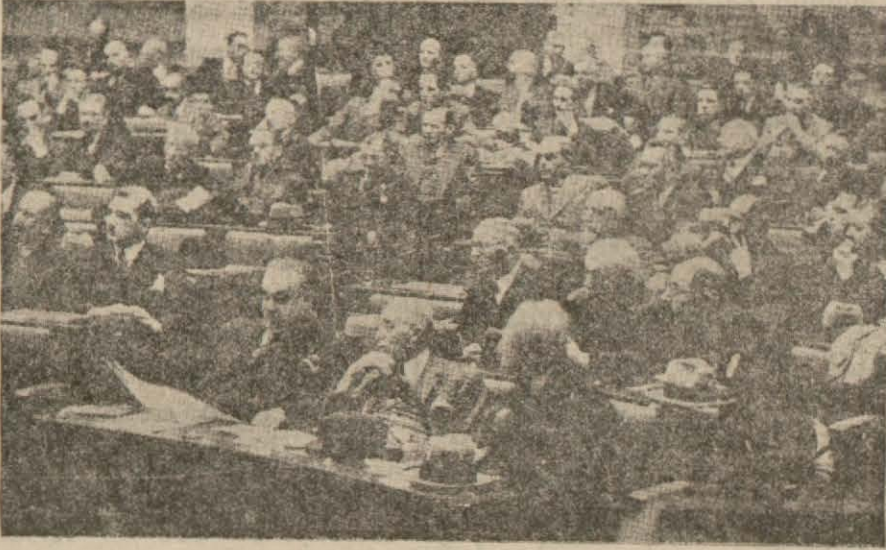
AVAM KAMARASINDA MUNAKAŞALAR

**B. Eden, başvekilimizin cemiyeti ak-
vam hakkındaki beyanatını okudu**

**B. Eden cemiyeti avkının faideleri hakkınpa G.
İnönünün sözlerine iştirakini söyledi ve alkışlandı**

Londra 27 (A.A)— İspanya vaziyeti hakkında Avam kamarasında dün açılan münakaşada muhalif liderlerin, hükümeti beynelmilel münasebatta gittikçe görülmekte olan kanunsuzluğu düstur ittihaz eden hükümetlere karşı kâfi derecede kat'i vaziyet almakla ittiham eden tenkitlerine mukabil, Başvekil, hükümetin siyasetini müdafaa etmiş ve ademimüdahale siyasetinin hiç olmazsa bir Avrupa harbinin önüne geçmek faydasını vermiş olduğunu ileri sürmüş ve vaziyetin ciddi bulunduğunu fakat ümitsiz olmadığını ifade etmiştir.

Şiddetli bir tenkitte bulunmuş olan Bay Loit Corctan sonra söz alan Hariciye Nazırı Bay Eden, Cemiyetiavkının gördüğü hizmetleri tebarüz ettirmek maksadile mühim bir millî dâvasını Cemiyetiavkının hâkemliğine terketmiş olan bir memleket Başvekilinin ifadatını nakletmekle, Cemiyetiavkına

Milletler Cemiyeti konseyi toplantı halinde

karşı vaki olan hücumları en güzel bir şekilde müdafaa edebileceğini beyan etmiş ve bunun Başvekil general İsmet İnönü olduğunu söyleyerek, Türkiye Başvekilinin Büyük Millet Meclisinde 14 Haziran tarihinde Cemiyetiavkam hakkında yaptığı beyanatı aynen uzun uzadıya Avam kamarasına okumuştur.

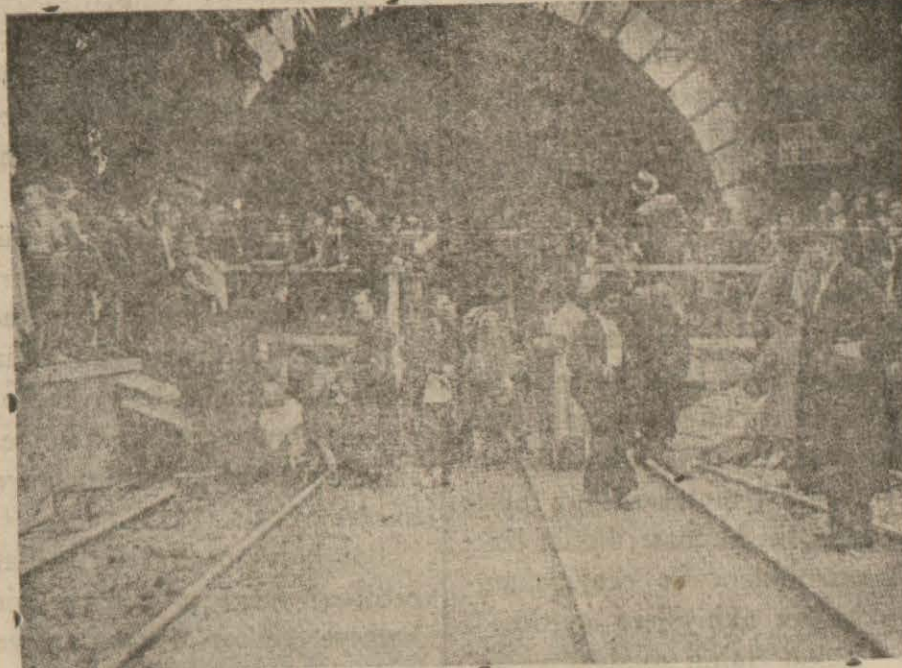
Bu beyanatın her sözüne kendisi iştirak ettiği gibi, Avam

kamarası âzasının da tasvip edeceklerine şüphe etmediğini ilâve etmiş ve Bay Edenin bu sözleri Avam kamarasında alkışlanmıştır.

İspanya harbi

**Kontrölün büsbütün kal-
dırılması muhtemel**

**İtalyanlar Kadikse 15 bin gönüllü
çıkarmışlar. Madrid cepesinde
şiddetli muharebeler oluyor**

Bilbaoa hava bombardımanından tünellere sığınan halk

Londra, 28 (Radyo) — İspanya işlerine ademi müdahale komitesi, yarın Lord Pilimotun riyasetinde toplanacak ve Almanya ile İtalyanın son hareketleri müzakere olunacaktır.

Komite, bu toplantıda gönüllü meselesini müzakere edecektir.

Roma gazeteleri, İngiltere ve Fransa tarafından verilen karara şiddetle hücum ediyorlar.

Son gelen haberlere göre, Portekiz hükümeti, artık kontrol tanımayacağını bildirmiştir.

Paris siyasal mahafili, İngiltere ve Fransa tarafından ittihaz olunan karar kabul edilmediği takdirde, kontrol,

Dersim

**İsyan mıntakasında
temizleme harekâtı
devam ediyor**

İstanbul, 28 (Husûsî) — İsyan mıntakasında tayyarelerimiz dün de faaliyet göstermişlerdir. Şeyh Seyid Rızanın idaresindeki inlere çekilmiş olan ve aklıkla mücadele halinde bulunan sergedeleri bombardıman etmiştir.

Kıtaatımız da temizleme harekâtına devam etmiştir.

Bir Yahudi kızı boğuldu

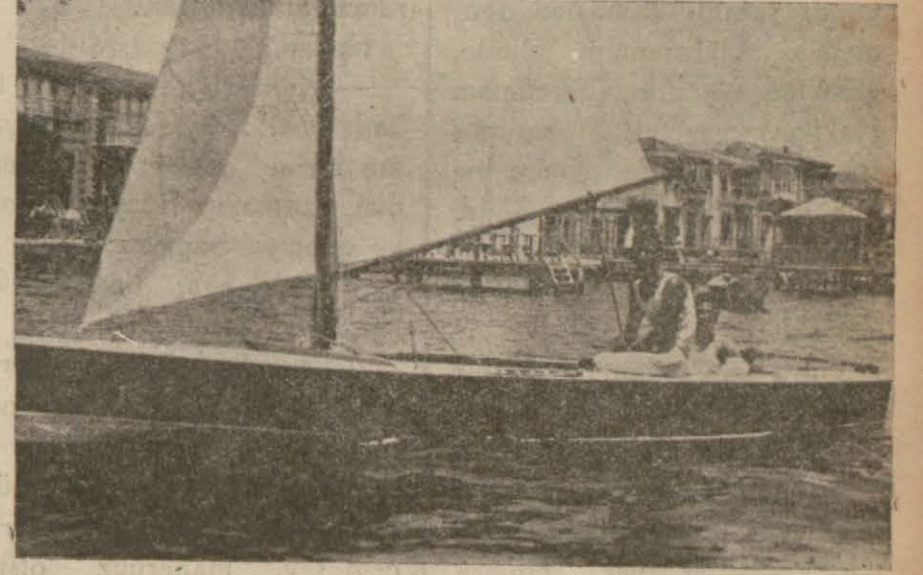
**Raşel yüzerken sara
nöbeti tutmuş..**

Dün Bayraklıda bir deniz kazası olmuş, 18 yaşında bir Musevi kızı boğulmuştur. Yaptığımız tahkikata göre vak'a şöyle olmuştur:

(Devamı 4 üncü sahifede)

Şarpi yarışlarına dün Karşıyakada başlandı

**Hakkı birinci geldi. İki şarpi yarış
esnasında alabura oldu**

İzmir yelken birincilikleri müsabakalarına dün Karşıyakada başlanmıştır. Dünkü yarışa beş şarpi iştirak etmiştir. Müsabaka saat 17 de başlamış, ilk çıkışta rüzgârı müsait bulan Hakkı, diğer dört şarpiyi bir hayli geride bırakmıştır. İlk şamandırayı Hakkı birinci, Rahmi ikinci, Refikin sarısını kullanan Kâzım üçün-

cü olarak dönmüşler; en sona kalan Muzaffer manevra esnasında alabura olmuştur.

İkinci şamandırayı da Hakkı birincilikle dönmüş ve müsabakayı büyük farkla bitirmiştir. Kâzım ikinci gelmiş; Rahmi, şarpisini devirdiği için müsabakayı bitirememiş, Niyazi ile Hasanda üçüncü kalmışlardır.

Fenerbahçe, Galatasaray 2-1 mağlûp etti

İstanbul, 28 (Husûsî) — Millî küme müsabakalarının en mühim maçlarından biri olan Galatasaray-Fenerbahçe karşılaşması bugün yapılmıştır.

Stadyum, havanın sıcak olmasına rağmen görülmemiş derecede kalabalıktı. Maç, daha düzgün oynayan Fenerbahçenin 2-1 galebesile neticelendi.

Mülâyim, Amerikalı boğayı mağlûp etti

**Gayri nizami kareketlerde bulunan Ame-
rikalı pehlivan, ringten aşağı yuvarlandı**

Amerikan boğası Komar ile Mülâyim pehlivan arasında Alsancak stadında binlerce seyirci önünde yapılan güreş Amerikan boğasının diskalife edilmek suretile mağlûbiyetile neticelendi.

Evvelâ İzmir güreşçileri karşılaştılar. Amerikalı eski şampiyon Zibesko Molla Mehmetle berabere kaldı. Sıra günün en mühim müsabakasına gelmişti. Bursadaki maçtan sonra Mülâyim İzmirde Komar arasındaki bu karşılaşma revanş mahiyetinde idi. Güreş çok zevkli ve heyecanlı oldu.

Evvelâ iki güreşçi de ayakta, yedinci dakikadan sonra yerde oynadılar. Mülâyim altına aldığı Amerikalıyı eziyor, güzel oyunlar gösteriyordu. Halk iki güreşçiyi mütemediyen alkışlıyordu. Amerikan boğasının ayak oyunları fevkalâde idi. Mülâyim tamamen hâkim güreşmeğe başladı. Bunun neticesi olarak 23 üncü dakika da Amerikan Mülâyimin ağzına tekme vurdu, Mülâyim kızarak muthiş ve önüne du-

Mağlûp olan Amerika boğası
rulmaz hücumlara başladı. Boğa mütemediyen nizam harici oynuyor bucalıyordu. Mülâyim sonunda Bursada yaptığı gibi boğayı yakaladı ringten dışarı savurdu. Ring kırıldı, bundan sonraki safha boğanın nizam harici hareketleri, Mülâyimin şiddetli savletleriyle geçti. Hakem heyeti müdahale etti. Amerikalı diskalife edildi ve Mülâyim galip ilân edildi.

Macaristan Triyanon muahedesi yırtacak mı?

**Bugün Peşteye gelecek olan Alman har-
biye nazırı, Macaristan ordusunun
ihyası ile meşgul olacakmış**

Mareşal Bolmberg

Berlin, 28 (Radyo) — Almanya Harbiye Nazırı Mareşal Von Blomberg, bugün Budapeşteye gidecektir.

Alman Mareşalının bu seyahati, Macaristanın silâhlanması meselesi ile alakadardır. Söylendiğine göre, Peştede beş gün kalacak olan Mareşal Von Blomberg, Macar askerî ricali ile temaslarda bulunacak ve Macar ordusunun ihyası, yeniden kışlaların inşası meselelerini tetkik ve

tesbit eyliyecektir.

Paris, 28 (Radyo) — Von Blombergin Peşte seyahati Paris ve Londrada endişe uyandırmıştır. Macaristanın silâhlanması takdirinde küçük itilâfın ne suretle hareket edeceği belli değildir. Salâhiyetler mahfeller, bu hususta son küçük itilâf başvekilleri içtimanda neşredilen tebliği hatırlatmakta ve bunda, muahedelerin ihlâline meydan verilmeyeceğinin açıkça bildirilmiş olduğunu kaydetmektedir.

Pariste

**Lokanta ve otel
sahipleri grev
ilân edecekler**

Paris, 28 (Radyo) — Otel, gazino, kahvehane bar ve lokanta sahiplerinin, 3 Eylülde tatili faaliyet etmeleri hakkındaki karar, hükümeti düşündürmekte devam ediyor.

Mesai nazırı, dün lokanta ve otel sahiplerini davet ederek (Devamı 4 üncü sahifede)

Anasını Gör Kızını Al

Yazan: Sermet Muhtar

No. 23

Horhor yokuşunun alt başından tramvaya biniyorlar; Beyazıtta, Merkez kuraathanesinin önünde iniyorlar.

Doğru Maliye..

Vakitlerden ne ay başı, ne yarın ramazan, ne de bayram. Ortalıkta aylık yıllık lâfi yok. Binaenaleyh. Maliye nezareti binasının dışı, demir parmaklıklı divarların üstü, pencere-lerin içi insanla pıtrak değil.

Cümle kapısından giriyorlar. Avlular, merdivenler, divanhaneler kadınlar hamamına, yahudi havrasına dönmemiş. Hafızanın elinde, günü geçmiş bir (Tercümanı Hakikat) gazetesine sarılmış bir paket, içinde şunun bunun bir sürü mecidiye kâğıtları, maaş beratları, mahalle ilmühaberleri, sergiler, tatbik mühürleri..

Güya bunlardan bazılarının kayıtlarına baktıracak. Kütük defterlerdeki isimlerle numaraları karşılaştıracak.. Öyle ya, ölenler, kocaya varanlar, aylıkları kesilenler var.. Hulâsa, zırva, bir bahane..

Gene kendi önde, çırağı arkada, dosdoğru müdür odalarını boyluyor:

— Vezirim, paşacığım, rahatsız ediyorum ama kusuruma bakmayın, bir çift laf söyleyip gideceğim!, diyerek dahiyor içeri.

(Görüyorsunuz a malı!) der işaret ettikten sonra giriyor:

— Vezirim, söylüyene bakma söyletene bak; yakında vezir de olacaksın işallah.. Baş tacım, bundan böyle ay başları... Ay başları diyorsam aylık yıllık çıktığı günler, kerimem cariyeniz de başınızı ağrıttacak..

Papuldaklara karşı baltayı taş vurdunun farkında değil;

— Ah gençlik, cıvanlık, körpelik... Sultanlık ol.

— "Yılışık Edayı göstererek.. İşte bundan sonra bu yavrucuk bana evlâtlık edecek. Elimin eremediği, gücümün yetmediği demlerde bana yardımını esirgemeyecek.

Saçlı sakallı müdürlerin hayatları gitmiş, bayatları kalmış. Gözleri kızda..

Bir müddet, yutkuna yutkuna baktıktan sonra kendilerini topluyorlar:

— Otursana Hafızanım. (Edaya) İstirahat buyur şekerim. Dur ama, o sandalyanın bir ayağı kırık. (El çırparak, odacıya:) Hasan ağa, buraya sağlam bir sandalya. "Odacı çıkarken ilâve:.. Bitişikten, mümeyyizlerden birinin koltuğunu kap getir!..

Lâhzada, fesi yana yıkıp sakalı düzelttikten sonra eli bıyığa atmalar; 32 diş meydana, Edaya hitap:

— Kahve mi, çay mı kızmı?.. Yoo, sayım suyum yok, gücenirim vallahi. Hafızanım hemşiremizin kerimeciğine ikram etmezsek kime edeceğiz?

Eda, ustasının verdiği ders mucibince tıpkı orta oyunundaki (Abu canım, Abul.) Nakarath zenneler kadar utangaç, çekingen.. Yalnız dilinde:

— Teşekkür ederim efeml. Siz bilirsiniz efeml.

Hafize, kodamanların sırasını savdıktan sonra haydi kalem odalarına; mümeyyizlerin karşısına.. Bunlarla daha teklifsiz, tekellüfsüz..

— Arslanım, iki gözüm!.. Ne o, selâm sabah yok mu? Dargın mıyız yoksa?

Fesinin altı beyaz takkeli, keçi sakallı, göğüs, batın, kam buru çıkık sermümeyyiz, mümeyyizisaniler, mümeyyizi salislerde; ayın ondördünü görürce afallamışlar..

Hafize :

— Kardeşler, merdiven tıkağı benil.. diyerek sandalyanın birini çekme; fakat kendisi oturmayıp Edaya uzatma ve odacıya bağırma;

— İsmail ağa, bana bir iskemle.

Arkasından, mümeyyizlere;

— Artık benden yana buralara paso, Beyler.. Bu iş cıvanların harcı. Genç, gürbüz, kanlı canlıların becereceği şey. Haberiniz olsun bundan sonra aylıklarda yıllıklarda, makamı kerimem Edanım kızım bana vekil..

Gözlük üstlerinden bakan gözler kırıp duruyor; dudaklar aşağı sarkıyor; çember, titreyiyor. Nefesler sıkışmış; tıkalı burunlar ışıltı çalmada; gırtlaklarda gıcık, öksürük..

Sigara paketine el atarlar; diranlar; kahve fincanının dibindeki soğuk telveyi loppadak yuvarlıyorlar..

Hepsinin gözleri Edada. Herkeste telâş; hep beraber ayaklanma ve her masadan sesler:

— Ayakta durmayın, oturun yahul.

— Oturun diyoruz, sandalya vermiyoruz. Nede sersem iz'ani kit kimseleriz!

Orta oyununda Tiryakiye çıkanın eşi himhim, mızımız sermümeyyiz bile canlanmış, Altındaki koltuğu ileri sürmeğe çabalamada.

Koltuğun üstündeki, parçalı bohça gibi kırk yerinden yamalı minderi yakalamış, veriş-tiriyor divara; tozunu, toprağını silkiyor:

— Zen kısmı oturacağı mahalle titiz olur. Feracem, yeldirmem kirlenecek mi kaygısına düşer!.

Mümeyyizi sani daha tetik davranmış. İki yanı destekli hezeran sandalyasını havalamış; ser mümeyyize:

— Yorulma Ayetullah Bey, ben veriyorum mirim!.

Kara yağız mümeyyizi salis de karşı köşeden ayaklanmış; o da sandalyasını uzatmış.

Malûm a, ötekilerden rütbece de daha dun, yaşca da daha küçük. Binaenaleyh daha canlı, raha hareketli. Yastıklı pos bıyıkları, 15 günlük traş kadar sakalı, hilâli gömleğinin açık yakasından kılları taşmış göğsü var. Beyazıt meydanında köşlü nârası duyar duymaz, yahut yangın kulesinde sepetleri görür görmez, kaleminden tüyen, Cerahpaşa tulumba sandığında takım açak eski omuzdaşlar-

Komşu ve dost Irak hükûmeti Hakkında umumî bir tetkik

Irak, birçok medeniyetler görmüş ve yetiştirmiş bir memleket. Hergün biraz daha fazla ilerleyen hafriyat Irakta medeniyetin çok eski olduğunu göstermektedir. Memleketin geçirdiği birçok istihalelerden sonra Araplar islamiyetin ilk senelerinde Irakı tekrar fethetmişler ve burada Hülefai Raşidin, Emeviler ve Abbasiler zamanında hüküm sürmüşlerdir. Tavaifi Mülük devrinden sonra Irak, Osmanlı İmparatorluğuna intikal etmiştir. Harbi umumî neticesinde İngilizler tarafından istilâ edildikten sonra, 1921 senesinde merhum Kral Faysal arayumu ile Irak kralı intihap olunmuş, ve bu suretle şimdiki Irak devletinin temeli atılmıştır.

Iraklılar İngilizlerle uzun siyasî mücadelelere girişmişler, ve en nihayet 30 Haziran 1930 tarihinde Irakla İngiltere arasında akdedilen muahede neticesinde 1932 tarihinde Cemiyeti akvama dahil olarak, tamam istiklâlini kazanmıştır.

Irakın tarzi idaresi demokrat, Parlâmanter ve meşrutî Kralıktır. Kuvvei teşriye meclisi meb'usan ve âyanın elindedir. Meclisi meb'usan âzası iki derece ile ahali tarafından intihap ve meclisi âyan âzası da kral tarafından tayin olunur. Kuvvei icraiye kabinesinin elindedir. Kabine başvekil ve yedi Vezirden teşekkül eder. Başvekil Kral intihap eder ve diğer vekillerin intihabını Başvekilin reyine bırakır. Kabine parlamento önünde mes'uldür. Irak'ın nüfusu 4 milyon, meşahai sathiyesi 400 bin küsur metre murabbardır. Merkezi hükûmet olan, Bağdat şehrinin nüfusu 400 bindir.

Irak'ı Dicle ve Frat denilen iki büyük - şimalden cenuba - nehir kateder. Bunların etrafındaki arazi fevkalâde münbittir. Bu iki nehir mansaplarına doğru birbirleril birleşerek çok geniş bir nehir olan ŞattülArabî teşkil ederler ki burada Irakın en mühim limanı olan Basra şehri kâindir.

Irak 14 mutasarrıflığa taksim edilmiştir. Mutasarrıflıklar kaymakamlıklara ve kaymakamlıklar da nahiyelere ayrılır.

Irakın dahili emniyet ve inzibatını Şarta denilen polis jandarma muhtelit kuvvetleri temin eder. İşbu kuvvetin pî-

dan sermümeyyizi ve mümeyyizi saniyi bastırmada:

— Buyur elmasım; otur, yerleş!.

Hafızanımın neş'esine payân yok:

— Bu kadar ikram, izzet, doğrusu diyecek yok.. Söyledim işte, artık bundan sonra benden yana paso Beyler. Bu işi genç, cıvan, kanlı canlı kızım Edacığım görecektir..

"Yalancıkdan, biraz soluduktan sonra:.. Yorgunluktan dilim ağzıma girmiyor. Bir düdük vereyim bile demiyorsunuz..

Masaların hepsinden atılan atılana:

yade, suvari, hecin suvar müsellâh otomobil kıtaları vardır. Mevcudu zabıtlar de dahil olmak üzere onbin kişiyi Sıhhi teşkilât dahiliyeye merbut umum müdürlük tarafından idare olunur. Her liva merkezinde bir sıhhiye reisi ve her kaza merkezinde ihtiyaca göre doktorlar mevcuttur. Bağdad, Basra ve Musulda büyük merkez hastahaneler ve buna merbut laboratuvarlar ve rökken müesseseleri her liva merkezinde ve her mühim kaza merkezinde birer hastahane ve nahiyelerde dispanserler vardır. Bu teşkilâtta maada, emrazi sariye ile mücadele teşkilâtı mevcuttur. Ve her gün daha fazla genişlemektedir. Aşiretler halkına sıhhi irşad için seyyar sıhhiye otomobilleri servisi ter-tip edilmiştir.

1927 de Bağdadda bir tıp yüksek mektebi tesis edilmiştir. Ayrıca küçük sıhhiye zabiti, erkek ve kadın hasta bakıcılar ve ebe mektepleri mevcuttur.

Hilâliahmer ve bahusus himayeietfal cemiyetleri Irak ahalisine büyük hizmetler görmektedir.

Sıhhi tesisat ve teşkilâtın modern bir şekle ifrağ edildiği gündenderi, Irak, evvelce 1927 de Bağdad'da bir senede bir ziyaret eden, kolera, veba gibi büyük âfetlerden kurtulmuştur.

Irakın takriben bütün liva merkezlerinde asrı hapishaneler inşa edilmiştir. Buralarda mahkûmlara muhtelif sanatlar öğretilmekte ve mahkûmiyetlerini bitirdikleri zaman memlekete nafi bir uzuv olmalarına çalışılmaktadır.

Bağdad şehri bir şehremini tarafından diğer liva ve kaza merkezleri ise birer belediye reisi ve belediye meclisi tarafından idare edilir.

Irak ordusu 3 fırka bir süvari livası, motörize gruplar, ve hava kuvvetlerinden müteşekkildir. Ordu hergün daha fazla kuvvetlenmekte ve motörize edilmektedir. Irak bütçesinin üçte biri millî müdafaaya hasredilmiştir.

Bağdadda orduya lâzım olan zabıtları yetiştirmek üzere bir harbiye ve bir erkânharbiye mektebi vardır.

İki sene evveline kadar Irak ordusu gönüllülerden teşekkül etmekte idi. İki senedenberi mecburî askerlik usulü tatbik edilmektedir. Binaenaleyh önümüzdeki senelerde Irak ordusu gerek keyfiyet ve gerek kammiyet noktai nazarından evvelki vaziyetine çok faik bir mevki işgal edecekler.

Irakta 2300 kilometre uzunluğunda demiryolları vardır. Bunlar Kerkük ve Musula yakın olan Beci noktasını Bağdada ve Bağdadı Basraya ve İran hududuna raptederler.

Şehirlerin arasındaki şose-ler muntazamdır. Büyük bir kısmı, hususiye arızalı mntakalardan geçenleri asfalttır. Bütün mühim şehirler arasında — Devamı 3 ncü sahifede —

Haftanın Ansiklopedisi

Jan Negrin — İspanya iş-leri azamî korkunçluk arzeden bir iş oldu. Largo Kabalero kabinesinin yerine geçen Jan Negrin kabinesi çok mutedil bir meslek takip etmesine rağmen fevkalâde müşkülât içinde kalmıştır.

İtalyanlar Almanların harp sefinelerinin taarruza maruz kaldığı hakkındaki iddiaları, İspanyol kabinesini şaşırtmıştır.

Bay Negrin, mutedil sosyalistlerden ve Andalecyo Per-yeto fırkası mensuplarından-dır.

Asıl mesleki doktorluk ol-duğu halde bilahire postacı-lığı kendisine meslek itti-haz edinmişti. Buna rağmen tıp fakültesinin en ziyade se-vilen bir profesörü ve mühim bazı tıbbi eserlerin sahibidir.

Bay Negrinin son müşkülât karşısında tutunamayacağı sa-nılmaktadır.

Portsimot — Bilbaodan alınan İspanyol çocuk ve ka-dınları İngilterenin bu lîma-nına götürülmektedir.

İngilterenin en maruf ve mühim limanlarından birisi olan Portsimot 128000 nü-fuslu ve en kuvvetli tersane-lere sahip bir şehir ve limandır.

Kral altıncı Corc'un taç gi-y-me merasimi dolayısıyla yapılan büyük deniz resmigeçidi bu liman önünde yapılmıştır.

Potsimot şehri dört belli başlı ve birbirinden ayrı kı-sımdan yani:

1 — Müstahkem kısım olan Portsmut,

2 — Düklerin olduğu Porsea

3 — Amele mahalleleri olan Londport.

4 — Eğlence şehri olan Sutseadan mürekkeptir.

Portsmot Londraya 107 kilometreye yakındır.

İngiliz imparatorluğu — Arzın en büyük ve en kuvvetli bir devlettir; arazi ve nüfus itibarile de İngiliz imparatorluğu birinci safta gelir. Bu imparatorluk arzın bütün denizlerine ve belli başlı deniz gecitlerine sahip ve hâkimdir.

Hatayın Amik ovasını işgal siyaseti

Suriye politikacıları ve çetelerin bu hareketten maksatları nedir?

Antakya — Suriye hükû-meti bu aylar içinde Ankara ve Pariste olmak üzere iki sefaret ihdas edecektir.

Son aldığım habere göre Devvaf ve Lehli, Hadidi aşiretlerine mensup göçebede Arapların kalabalık kafileleri halinde Amik ovasına inmek üzere Hammama geldiği bildirilmektedir. Yüce komiser Martelin hususî kâtibi Beruta tayyare ile geldi. Martel de ayın 28 inde Suriyede bulunacaktır.

Lübnanda çıkan Loryan gazetesini Türkiye'den ve Ankara'dan hayranlıkla bahsederken Atatürk için "Memleketin her bucağını bu kasabaya verdiği hayat gibi diriltmektedir. Memlekete yeniden hayat veren bu Türk, dünyanın en büyük

Cebelüttarik, Süveys, Babül-mendeb, Singapur, Eminbu-runu gibi noktaları elinde bulunduran bu devlet, ica-bında arzın umumî deniz mu-vasalasını kesebilir.

İngiliz imparatorluğu otuz dokuz milyar 142,000 kilo-metre murabbardır. Yani arzın yüzde 38 i demektir. Nüfusuda yarım milyara yakındır ki arz nüfusunun üçte birisi demektir. Bu nüfusun 366 mil-yonu asyadadır.

İtalya — İtalyada son za-manlarda bir imparatorluk olduğunu ilân etti. Bu im-paratorluk henüz Avrupa ve Amerika devletleri tarafından resmen tasdik edilmemiştir. Maamafih İtalyanların kendi imparatorlukları 3,659,000 ki-lometre murabbını yâni İngi-liz imparatorluğunun onda birisidir. Buna mukabil İtalya imparatorluğunun nüfusu pek azdır, İngiltereye nisbetle yir-mide birdir!

Konkordato — Papalık makamının bazı Hristiyan dev-letlerle yapmış olduğu hususi mukavelelerin âmilidir.

Papa, bütün katoliklerin ru-hanî reisi olmak itibarile, her hangi bir memlekette bulunan katolik rahbanın da en yük-sek meclisi ve âmiri demektir. Bu sebeple papanın bu kato-lik papası ve başpapaslara olan nüfuzu hakkında, husu-sî uzlaşmalar yapılması bir zaruret olmuştur. Almanyanın da papa ile bir konkordatosu vardır. Fakat son zamanlarda papalığın papaslar vasıtasile katolikler Almanlar üzerine siyasî şekilde bir nüfuz tesisi-ne çalıştığı görülmüş ve Hit-lercilerin haşin bir şekilde âkim bırakmağa kalkışmış-lardır.

Bu mesele, Almanya ile Vatikan arasında müzmin bir ihtilâf vücuda getirmiştir. İtal-yanın siyasî amalini en ziyade tervîç ve teshil eden papalık makamı, nüfuz ve hatta para-sıdır. Papalığın Almanya ile olan ihtilâfı İtalyan siyasilerini oldukça müşkül bir mevkie düşürmektedir.

adamıdır.. diyor.

Bilumum Fransız müesseseleri Paristen aldıkları emir üzerine Suriyelilere krediyi kesmiştir.

Antakya — Son birkaç gün içinde Sancakta filen bir ha-reket vukubulmamışsa da gizli gizli tezvîr ve tehdîşler hü-küm sürmektedir. Mahalli hü-kûmet bitaraf bir vaziyet takınmaktadır. Son hafta için de vukubulan belli başlı hâ-diseleri ve bunların neticele-rini bildiriyorum:

Üç gün evvel, yolların em-niyetsizliği dolayısıyla grev ilân eden Hatay şoförlerinin hükûmete vaziyeti resmen bil-dirdiklerini yazmıştım.

Delege bu vaziyet karşısın-da derhal harekete geçmiş ve — Devamı 4 ncü sahifede —

Komşu ve dost Irak hükûmeti

(Baş tarafı 2 inci sahifede)
da muntazam otomobil ve kamyon servisleri vardır.

Irak dış memleketlere bir çok kara ve hava yolları ile bağlanmıştır. Türkiye ile Toros ekspresi vasıtasıyla merbuttur. Kara otomobil yolları Bağdadı Şama, Hayfaya, Tahrena, Halebe ve Medineye rapetmektedir.

Irak, Bağdad merkez olmak üzere, Avrupa ile Asya arasında mühim bir hava merkezi teşkil etmektedir. Imperial Airways, Air Franco, K. L. M. Luft Hansa, Mısır hava şirketlerinin tayyareleri Irak'tan muntazaman geçmekte ve Iraklı Mısır, Şam, Melbourne, Calkutta, Amsterdam, Londra ve Parise rapetmektedir.

Bagdad ve Basrada dünyanın en modern tayyare istasyonlarından iki sivil aerodrom mevcuttur.

Irakta posta telgraf ve telefon teşkilâtı haddi kemale ermiş derecede muntazamdır. Bağdadla bütün liva ve kaza merkezleri ve mühim nahiye merkezleri arasında telefon hatları vardır. Bağdadla Suriye ve Hayfa arasında bir telefon hattı ayrıca mevcuttur.

Avrupanın ekseri memleketleri ile telefon muhaberesi mümkündür.

Irakta adli teşkilât ve mahkemeler de çok muntazamdır. Bağdatta bir temyiz mahkemesi ve mühim liva merkezlerinde birer istinaf mahkemesi ve kaza merkezlerinde bida yet derecesinde müfettiş hakimlikler vardır. Hakimler Adliye Vekâletinde mevcut ve hakimlerden mürekkep bir hey'et tarafından intihap ve iradei seniye ile tayin edilir.

Irak kendisine mahsus bir para sistemine maliktir. Vahidi kıyası bir dinardır. Bir dinar altı Türk lirasına muadildir. Irak'ın bu seneki bütçesi 5 milyon küsur dinara baliğ olmuştur. Irak'ın senevi bir milyon dinara baliğ olan petrol varidatı bu bütçeye girmeyip imar işlerine mahsus olan fevkalâde bütçeye dahildir.

Irakın ithalatı beş milyon dinardır. Bunların ekserisini kumaşlar ve makineler teşkil etmektedir. İhracat üç milyon dinardır. İhracat mallarının kısmı azamı hurma, muhtelif hububat, yün ve deri teşkil etmektedir. Geçen sene Irak'ta üçyüz bin tona yakın hububat ve 200 bin ton hurma ihracatı yapılmıştır. Transit ticareti iki buçuk milyon dinar tutmaktadır.

Irakın şimal kısmı yağmurlu, orta kısmı makineler vasıtasıyla cenup kısmı da kanallarla ırva ve iska edilir. En mühim mahsuller sıra ile hurma, buğday, arpa, piriç her türlü hububat, meyve ve bakliyat. Son senelerde bütün ve pamuğa da büyük bir ehemmiyet verilmektedir. Hali hazırda bütün mahsulü memketin ihtiyacını tamamen kapatmaktadır.

Irakta hayvanat mebzuldür. Koyun, keçi, at, deve, kati ve manda çok yetiştirilir. Civar memleketlere mühim

canlı hayvan ihracatı vardır. Irak'ta zengin petrol, asfalt, kükürt madenleri bulunduğu gibi aynı zamanda demir, kurşun, bakır, altın ve gümüş madenleri bulunduğu son yapılan tetkikattan anlaşılmıştır. Bunlar yavaş yavaş hükûmet tarafından işletilecektir.

Irak ziraat usullerini fennileştirmek için çok gayret göstermektedir. Nümune çiftlikleri kurulmuştur. Lâboratuvarlar memleketin zirai mahsulâtını zenginleştirmeye çalışmaktadır. Fırat üstünde, Fıratın sularını tanzim eden meşhur Hindiyeye barajı büyük bir fayda temin etmektedir. Diclede de Kütülamare yakınında bir sene ikmal edilecek ve bir milyon besyüz bin dinara mal olacak Garraf barajı inşa edilmektedir.

Irak umumî bütçesinin yüzde 11 ini maarif işlerine tahsis etmiştir. Erkek iptidai mekteplerinin adedi 450 ye yakındır. Bu mekteplerdeki talebinin adedi 50 bini bulmuştur. Kız ilk mekteplerinin adedi ise 120 olup bunlarda da 20 bin kız talebe okumaktadır. Kız ve erkek ilk mekteplerinde muallim adedi ikibine yakındır. Otuza yakın orta mekteplerde 4500 kız ve erkek talebe vardır. Bağdad, Basra ve Musulda beş lise yüksek mekteplere talebe yetiştirmektedir.

Minimilerin tahsili için ayrıca 20 çocuk yuvası kurulmuştur. Muallimleri yetiştirmek üzere Bağdadda bir darülmualimin, bir darülmualimat ve bir darülmualimini ulya mevcuttur.

Irak'ta yüksek mektep ola-

Olivier ve şürekâsı Limited vapur acentası

Birinci Kordon Rees binası
Tel. 2443

THE ELLERMAN LINES LTD.
"OPORTO," vapuru 10 temmuzda LIVERPOOL ve SWENSEAdan gelip yük çıkaracak.
"POLO," vapuru 10 temmuzda LONDRA ve HULL ve ANVERSten yük çıkaracak ve aynı zamanda LONDRA ve HULL için yük alacaktır.
THE GENERAL STEAM NAVIGATION LTD.

"ADJUTANT," vapuru Haziran sonunda gelip LONDRA için yük alacaktır.

Tarih ve navlunlardaki değişikliklerden mes'uliyet kabul edilmez.

rak hukuk, tıp ve Harbiye mektepleri vardır. Bundan maada Irak hükûmeti her sene Avrupa, Amerika Mısır ve Beyrut'un yüksek mekteplerine 20-25 genç göndermektedir.

Bütün Irak mekteplerinde izci teşkilâtı mevcuttur. Son zamanlarda gençlik askeri teşkilâtı ihdas edilmiştir. Orta mektep talebeleri her hafta birkaç saat askerlik dersleri almaktadırlar.

Maarif Vekâleti Spora çok

ehemmiyet vermektedir. Spor hayatı Irak'ta büyük bir hızla genişlemektedir.

Yapılan hafriyat neticesinde çok zenginleşen Irak müzesi âlimlerin nazarı dikkatini celbetmektedir. Ayrıca bir de Arap âsarı müzesi açılmıştır.

Irak harici siyasette sulh ve dostluğu kendisine şiar edinmiştir. Irak'ın Ankara, Mısır, Tahrân, Cidde, Londra, Paris, Berlin, Roma ve Cenevre'de elçilikler mevcuttur.

Uzun sefer kaptanlığını yapan kadın

Anua Şçetinina, Sovyetler Birliğinde uzun sefer gemi kaptanlığı yapan yegâne kadındır. Bayan Şçetinina 1934 senesinde Vladivostok denizcilik mektebinden uzun sefer kaptanı diplomasını almış ve Vladivostok'tan Kamçathada Petropavlovsk şehrine giden bir gemiye kaptan tayin olunmuştur. Vladivostok-Petropavlovsk seferleri, Bayan Şçetininanın ilk uzun seferleri teşkil etmiştir.

O zamandanberi, Bayan Şçetinina Avrupadan Vladivostoka üç sefer yapmış, Atlantik denizinde, Hind denizinde, Karadenizde, Japon denizinde ve daha diğer sularda muvaffakiyetle dolaşmıştır. Kaptanlığa başlıyalıdanberi, bayan Şçetinina 300 bin kilometre mesafe kadetmiştir.

Sovyetler Birliği merkezi icra komitesi, kendisine iş kızı bayrağı nişanını vermiştir.

İzmir vakıflar direktörlüğünden:

Seneliği	Akar no.	Mevkii	Vakfı	Cinsi
84	125/30	Hisar önü	Hisar	dükân
120	120/32	"	"	"
60	301/60	Halimağa	Ümmü gülsüm	yazıhane
30	54/4	Pazaryeri han bey	Pazaryeri	dükân
24	52/6	"	"	"
36	139/25	Tütüncü sokak	Salı tekkesi	ev
60	161/115	Kestelli çıkmazı	Cezayirli Halil	ev
60	41/4	Eski balıkpazarı	Şeyhülislâm	dükân
60	42/6	"	"	"
48	120/29	Kırım sokak	Aziziye	ev
72	82/182	Dibekbaşı	Piyale oğlu	ev
72	87/67	"	"	ev
30	113/97	Kestelli	Kestelli	dükân
84	118/93	"	"	ev
120	17/85	Namazgâh sar-mısak s.	Tahtalı meşçid	ev

Yukarıda müfredatı yazılı kiralık akarat on gün müddetle açık artırmaya çıkarılmıştır. İhalesi 30/6/937 çarşamba günü saat onbeştedir. Taliplerin vakıflar idaresine müracaatları ilân olunur. 21 24 28 2000

İzmir Yün Mensucatı Türk Anonim Şirketi Halkapınar kumaş fabrikası

Mevsim dolayısıyla çıkarılan kumaşlar

Sağlam, Zarif ve Ucuzdur

Yeni yaptıracağınız elbiseler için bu mamulâtı tercih ediniz

Satış Yerleri

Birinci kordonda 186 numarada Şark halı Türk anonim şirketi Mimar Kemaleddin caddesinde FAHRİ KANDEMİR oğlu

İzmir Pamuk Mensucatı Türk Anonim Şirketi

Şirketin Merkez ve Fabrikası: İzmir'de Halkapınardadır. Yerli pamuğundan At, Tayyare, Köpekbaşı, Degirmen Geyik ve Leylek Markalarını havi her nevi Kapot bezi imal eylemekte olup malları Avrupa'nın aynı tip mensucatına faiktir.

Telefon No. 2211 ve 3067
Telgraf adresi: Bayrak İzmir

Ucuz taze ve temiz ilâç çeşitleri
Başdurak büyük Salepçioğlu hanı karşısında

Hamdi Nüzhet Çançar

Sıhhat Eczahanesinde
bulunur

N. V. W. F. H. Van Der Zee & Co.

DEUTSCHE LEVANTE LINIE
G. M. B. H.

Hamburg

"ARKADIA," vapuru 12 Haziranda beklenilmektedir. ANVERS, ROTTERDAM, HAMBURG ve BREMEN için yük kabul eder.

"CHIOS," vapuru Haziran nihayetinde beklenilmektedir. HAMBURG ve BREMENden yük getirecektir.

AMERICAN EXPORT LINES
THE EXPORT STEAMSHIP CORPORATION

Pireden aktarmalı Seri seferler
"EXETER," vapuru 18 Haziranda PIREden hareketle BOSTON ve NEVYORKa gidecektir.

"EXCAMBION," vapuru 2 Temmuzda PIREden hareket ederek BOSTON ve NEVYORK için yolcu ve yük kabul eder.

"EXCHORDA," vapuru 16 Temmuzda PIREden hareket ederek BOSTON ve NEVYORK için yolcu ve yük kabul edecektir.

Seyahat müddeti:
PIRE-BOSTON 16 gündür
PIRE-NEVYORK 18 gündür

AMERICAN EXPORT LINES
THE EXPORT STEAMSHIP CORPORATION

"EXIRIA," vapuru 14 Haziranda limanımızda beklenilmektedir. NEVYORK için yük kabul eder.

SERVICE MARITIME
ROUMAIN
BUCAREST

"DUROSTOR," vapuru 27 Haziranda beklenilmektedir. KÖSTENCE, SULINA, KALAS için yük kabul eder. ve KALAS'tan aktarma şartile umum TUNA limanları için yük kabul eder.

JOHNSTON WARREN LINES
LIMITED - LIVERPOOL

"EVIMORE," vapuru 27 Haziranda beklenilmektedir. LIVERPOOL ve ANVERSten hamule getirecektir. BURGAS, VARNA, KÖSTENCE, SULINA, KALAS ve IBRAİL için yük kabul eder.

SOCIETE ROYALE HONGROISE DANUBE MARITIME
"DUNA," vapuru 10 Temmuzda doğru beklenilmektedir. BELGRAD, NOVISAD, BUDAPESTE, BRATISLAVA,

Fratelli Sperco vapur acentası

ROYAL NEDERLAND KUMPANYASININ

"JUNO," vapuru 10 Haziranda doğru bekleniyor, yükünü tahliyeden sonra BURGAS, VARNA ve KÖSTENCE için yük alacaktır.

SVENSKA ORIENT LINIEN KUMPANYASININ

"SAIMA," vapuru 1 Haziranda 37 de gelip doğru ANVERS, ROTTERDAM, HAMBURG ve SKANDINAVYA limanları için yük alacaktır.

"AASNE," vapuru 14 Haziranda bekleniyor. ROTTERDAM, HAMBURG GDYNIA ve SKANDINAVIA limanları için yük alacaktır.

SERVICE MARITIME. ROUMAIN KUMPANYASININ
"ALBA JULYA," vapuru 16 Haziran 37 tarihine doğru bekleniyor. MALTA, MARSILYA ve CENOVA için yolcu ve yük kabul eder.

İlândaki hareket tarihleriyle navlunlardaki değişikliklerinden acenta mesuliyet kabul etmez.

Daha fazla tafsilât için İkinci kordonda Tahmil ve Tahliye binası arkasında FRATELLI SPERCO vapur acentalığına müracaat edilmesi rica olunur.
Telefon: 4142/4221/2663

Birinci sınıf mutahassıs

Dr. Demir Ali Kamçioğlu

Cilt ve Tenasül hastalıkları ve elektrik tedavisi
İzmir - Birinci beyler sokağı - Elhamra sineması arkasında
No. : 55
Telefon: 3479

Doktor Ali Ağâh

Çocuk Hastalıkları mütehassısı
İkinciBeylerSokağı No. 68
Telefon 3452

LINZ ve VIYANA için yük kabul eder.

DEN NORSKE MIDELHAVSLINJE - OSLO

"BOSPHORUS," vapuru 22 Haziranda beklenilmektedir. PIRE, SICILYA, DIYEP ve NORVEÇin umum limanları için yük kabul eder.

"Vapurların isimleri, gelme tarihleri ve navlun tarifeleri hakkında hiçbir taahhüde girilmez."

Birinci Kordon, telefon No. 200— 2008

Pürjen Şahap Tesiri tabii, eşsiz bir müşhildir. Okadar zararsızdır ki gebelere kalp, böbrekleri rahatsız ve tansiyonları yüksek olanlara bile Doktorlar bunu tavsiye ederler

SON TELGRAFLAR

Şark misakı imzalanıyor

Şehinşah Rıza Han Pehlevi, hariciye vekilimiz T. Rüştü Arası kabul etti

Bağdattan ayrılan İktisad vekili B. Celâl Bayarın Hataya uğraması muhtemeldir. Hariciye vekilimiz Tahrandan Moskovaya geçecek.

İstanbul 28 (Hususî)— Hariciye Vekilimiz Doktor Bay Tevfik Rüştü Aras, Irak Hariciye Nazırı ile birlikte tayyare ile Bağdattan ayrılmış ve Tahrana gelmişlerdir. Afgan Hariciye Nazırı da Kâbil'den Tahrana gelmiştir. Bay Rüştü Aras ve Irak Hariciye Nazırı, Tahrandan merasimle karşılanmışlardır.

Şehinşah, Hariciye Nazırımız Bay Aras'ı kabul ederek uzun müddet görüşmüştür. Şark misakı bugünlerde İran sarayında Türkiye, Irak ve Afgan Hariciye Nazırları ile İran Başvekili arasında imzalanacak ve Rüştü Aras Tahrandan Moskova'ya geçecektir.

İstanbul 28 (Hususî)— İktisad Vekili Bay Celâl Bayar ve Sümerbank umum müdürü Nurullah Sümer ile madden araştırma enstitüsü müdürü Bay Reşid Bağdat'tan ayrılmışlardır.

Memlekete dönmekte olan İktisad Vekilinin Hataya da uğraması muhtemeldir.

Suriyanın fevkalâde komiseri Martel İstanbulda

Bugün Pera palasta bir ictimâ yapılarak Hatay meselesi görüşülecek

İstanbul 28 (Hususî)— Fransanın Suriye fevkalâde komiseri Kont dö Martel, dün Paris'ten şehrimize gelmiştir. Dö Martel, burada bulunan Suriye başvekili Cemil Merdum ile görüşmüş, Hariciye Vekili ve-

kili Bay Numan Rifat tarafından kabul edilmiştir. Bugün Perapalasta bir toplantı yapılacaktır, bu ictimâda Hatay'ın yeni şekli idaresinin ne suretle ilân edileceği tesbit olunacaktır.

İngiliz hava ordusunun büyük manevraları

Kralın da hazır bulunduğu manevralara 400 harp tayyaresi iştirâk etti

Londra, 28 (Radyo) — Dün 400 İngiliz tayyaresi Hentonda büyük manevralar yapmışlardır. Bu manevralarda, bizzat kral hazır bulunmuştur.

Tayyareler, uçarken birbirlerine erzak vermek tecrübelerini yapmışlardır.

Manevralar, fevkalâde, mühim intibalar bırakmıştır.

Bay Mussolininin entere-san bir makalesi

Düce, Frankonun kazonacağı zaferin, Faşist İtalyaya âit olacağını söylüyor

Roma 27 (A.A) — Havas ajansından:

Popolo D'Italya gazetesi, bizzat B. Mussoliniye atfedilen baş makalesinde, B. Nevil Çemberlayn tarafından yapılan soğukkanlılığa davetin kıyasatlı ve zamanında bir hareket olduğunu teslim etmektedir.

Gazete, İngiliz başvekilinin yanlış haberler neşreden gazeteleri kapatmak zamanının gelip gelmediğini Avamkamarasından sorduğunu hatırlatarak, kıtat sevkıyatı hakkında yabancı memleketlerde dolaşan telâş verici haberleri tenkit etmekte ve Anti faşist alemin 936 Temmuzundanberi Moskovanın emrile hareket eden hakiki mücrimler çetesinden başka hiçbir şeyi temsil etmediğini bildirmektedir. Gazete diyor ki:

"Bugün Avrupa daha şiddetli bir buhran devresine girmemiş ise bu, otoriter devletlerin hattı hareketi sayesindedir."

Gazete, bunun ancak Frankonun zaferile halledileceğini bildiriyor ve ilâve ediyor:

"İki medeniyet tipini ve dünyanın iki zihniyetini karşı karşıya koyan bu mücadelede faşist İtalya bitaraf kalmamıştır. Zafer ona aid olacaktır."

bildiriyor ve ilâve ediyor: "İki medeniyet tipini ve dünyanın iki zihniyetini karşı karşıya koyan bu mücadelede faşist İtalya bitaraf kalmamıştır. Zafer ona aid olacaktır."

Bir Yahudi kızı boğuldu

—Baştarafı 1 inci sahifede—

Aydınlı 18 yaşında Raşel Kalevra isimdeki Musevi kızı, dün sabak yüzmek için Asmalı mescitteki evinden Bayraklıya gitmiş ve orada arkadaşları ile birlikte denize girmiştir.

Raşel, diğer arkadaşları ile yüzerken bir aralık ortadan kaybolmuş ve yanındakiler telâşa düşerek kendisini aramışlardır. Zavallı kızın açıklarda çırpındığı görülmüş, derhal yetiştirilmiş de ancak cesedi çıkarılabilmektedir. Raşelin, yüzerken sara nöbeti tuttuğu ve bu yüzden boğulduğu anlaşılmıştır.

Romanya kralı Leh ordusunu teftiş etti

Reisi cumhur, krala ziyafet verdi. Bugün manevralar yapılacak

Varşova, 28 (Radyo)— Romanya Kralı Karol, refakatinde Veliahd Gran Voyvodu Mihail olduğu halde ziyaretlere devam etmektedir.

Reisicumhur B. Musiski, dün kral ve veliahd şerefine mükellef bir ziyafet vermiştir. Bu ziyafette samimî nutuklar irad edilmiştir.

Ziyafetten evvel yapılan bir geçid resmine otuz bin kişilik bir kuvvet iştirak etmiştir. Bu geçid resminde tayyare ve motörize edilmiş kıtat bulunmuştur.

Romanya Kralı MajesteKarol ile Veliahd GranVoyvodu Mihail, Romanya HariciyeNazırı B. Antunesko, Romanya Erkânı harbiyei umumiye reisi

general Glas, Polonya Reisi cumhuru B. Musiski, Mareşal Riçmigil, başbakan general Lopofski ve bütün rical hazır bulunmuştur.

Bugün, Polonya ordusunun yapacağı manevralarda Kral Karol ile veliahd ve Romanya erkânı harbiye reisi buluncaklardır.

Hatayın Amik ovası işgal siyaseti

(Baştarafı 2 inci sahifede) şoförler cemiyeti reisine lâzım gelen teminatı vermiştir. Bunun üzerine şoförler tekrar iş başı yapmışlar ve greve nihayet vermişlerdir.

Evvelki gün öğleden sonra Türk çarşılarında bulunanRum dükkân sahiplerinin birer birer dükkânlarını kapatarak evlerine gittikleri görülmüş ve durup dururken bu hareketin neden ica ettiği anlaşılmamıştır.

Nihayet dün yaptığım derin tahkikat neticesi iş aydınlanmıştır. Dırgam isminde bir kuyumcu çırağı bütün Rum dükkânlarını birer birer dolaşarak:

— Halkevinde şimdi büyük bir toplantı var. Türklerin bir nümayiş yapması muhtemel. Durmayın belki de dükkânlara tecavüz de edecekler, yağ alar olacaktı demişler.

Bunun üzerine Rum dükkânlarının hemen kâffesi kapanarak sahipleri evlerine çekilmişlerdir. Bittabi ne bir nümayiş ve ne de bir soygun hareketi vuku bulmamış olduğundan Rum vatandaşlar alandıklarını anlamışlar ve tekrar dükkânlarını açmışlardır.

Vatani gazeteler o kadar büyük yalanlarla dolu neşriyat yapmaktadırlar ki, Sancakta ve gerek Suriyede hal vatânilerin naşiri efkârı gazeteleri artık okumamaktadır. Bu gazeteler dün Türklerin kasden otomobillerle Araplara çarptığını, ve Sancakta herkesin silâhlı, kamalı ve bıçaklı gezdiğini yazmakta ve hükûmetin de bunlara göz yummakta olduğunu ilâve etmektedir.

Truva hafriyatının ortaya çıkardığı hakikatlar

Truva tarihine Homere'in bahsetmediği büyük afeti daha ilâve edebiliriz: Zelzele

Yazan: Stanley Cosson

(Eski eserler ve Bizans asarını mütehassısı pek maruf İngiliz arkeologu "Stemley Casson (Manchester Gazet) te Truvada yapılmakta olan hafriyat hakkında aşağıdaki çok enteresan makaleyi neşretmiştir. Ehemiyyetine binaen biz de naklediyoruz.)

Truvayı ziyaret etmek isteyen seyyahlara bugün Türkiye'de gösterilmekte bulunan kolaylıklar orada yapılmakta olan hafriyata daha fazla bir ehemmiyet vermektedir.

Gelibolu ve Çanakkale'yi ziyaret edenlerin hepsi, Boğazdan seyyah olarak geçenlerin cümlesi otomobillerle Truvaya kolayca gidebilmektedirler. Profesör Charles Blesking idaresinde Birleşik Amerikanın Çiçinatı Üniversitesinin arkeoloji heyeti tarafından başlanılan hafriyat beş senedenberi terakkiler göstermektedir. Truva, Akdenizin hafriyatı için en zor olan mahallidir. Evvelce Schlieman ve Derpfield taraflarından yapılan hafriyattan sonra tesisatın terkedilmesi ve harb zamanında buralarda istihkâmlar yapılması yüzünden bu mın-taka bir hayli hasara da uğramıştır. Şimdi hafriyatı yapanlar önce Akropolu temizlemeğe, ondan sonra da birbiri üstüne inşa edilen muhtelif dokuz şehri meydana çıkarmak için evvelce yapılan hafriyat tabakalarını ayırarak dokunulmayan sahalarda işaretle aramağa mecbur kaldılar.

1936 senesi hafriyatının neticeleri şimdi görülmektedir. Evvelki hafriyatlar şimdiye kadar kabul edilen Truva tarihinde esaslı değişiklikleri zarurî göstermiştir. 1936 hafriyatı ise bu değişikliklerin zarurî olduğunu tamamilen tahakkuk ettirmiştir.

Yeni hafriyat başlamadan evvel mütehassıslar Truvanın akropolunda kablettarih iskân müstesna olarak bakır devrinin sonu olan Homere Truvasının meycut olduğunu zannediyorlardı ve bunu, Enias'ın harp olduktan sonra tekrar Truvayı işgal ettiği bir devrin takip ettiğine inanıyorlardı. Bu iskân, Trakya'dan gelen vahşi bir kavmin Truvayı mahvederek o yerlerde yerleşmesiyle başlamıştı.

Yeni hafriyat altıncı ve yedinci şehirler arasında hakikatte hiçbir fark olmadığını ve her ikisinin de Homere'in Truvası olduğunu ispat etmiştir. 1936 hafriyatı bu husustaki fikir ihtilâfını tamamilen ortadan kaldırdığı gibi altıncı iskânın insanlar tarafından değil, pek şiddetli bir zelzele neticesinde mahvolan Truvayı imar suretile vuku bulduğunu itiraz kabul etmez bir şekilde tesbit etmiştir. Ele geçen çanak ve çömleklerden bu zelzenenin Milâddan 1300 sene evvel vuku bulduğu anlaşılmaktadır. Alâmetler pek sarihdir. Altıncı iskân tetkik edilirken büyük duvarların altına düşmüş büyük hacimde duvar malzemesi yani harçları bulunmuştur.

Altıncı iskânın arandığı bütün mahallerde aynı alâmetler görülmüştür. O devrin büyük bir evi meydana çıktı. Bu evin duvarları zemine çökmüştü. Çanak çömlekler ise harabenin üstünde kalmışlardı. Bunların altında da mahviden evvelki ile ondan sonraki iskânın vuku buldukları zaman itibarile arasındaki fark görülmektedir.

Hafriyat zelzeleden sonra bütün Akropolun yeniden inşa edildiğini de göstermiştir. Fakat bazı noktalarda büyük duvarlar ehemmiyetli surette hasara uğramadıklarından tamamilen yeniden dikilmesine lüzum görülmemiştir. Zelzeleden husule gelen yarıklar şimdi bu duvarlarda iyice fark edilmektedirler. Bu da munzam bir vesika sayılmaktadır.

Binaenaleyh bildiğimiz Truva tarihine Homere'in ve hurafatın bahsetmedikleri bu büyük afeti de ilâve edebiliriz.

Akropol üç ve hattâ dört defa maholmuştur. Birincisi, Milâddan 2400 sene evvel müstahkem Akropolun yakılıp yağma edilmesidir. Homere'in bahsettiği ikinci Truvanın meşhur haaabisi budur. İkinci zelzenenin tahribidir. Bu da dördüncü Truvayı mahvetmiştir. Üçüncüsü de Yunanlılar tarafından tahrib ve yağma edilmesidir. Bir de dördüncü vardır "buna tarihçiler VII: Truvası ismini verirler," ki bu da Tuna civarından gelen bir barbar kabilesinin Akropolu işgal etmesidir.

Bu kabile Yunan müstemlecekleri tarafından ya çıkarılmış ve yahud beledilinciye kadar orada kalmıştır. Ve bu Yunanlı müstemlecekilerin torunları belki Milâddan dokuz asır evvel büyük İskenderin İran seferine başlamadan evvel ibadetgâhında kurban kesmek için ziyaret ettiği tarihi Truvayı inşa etmişlerdi.

1936 senesi hafriyatının bilgilerini getirip ilâve ettiği yeni malûmatın arasında Doriens mabedinin selefi farzedilen konağın ortaya çıkarılması da vardır.

Bunlar Truvada birinci iskân-daki muntazam ev tipleridir. Şimdiye kadar ilk Truvahların barbar oldukları ve kırlarda kulübelere içinde yaşadıkları zannediliyordu, şimdi ise sakinlerinin dünyevî hayatlarında tahmin edildiğinden daha yüksek bir mevkiye bulundukları meskenlerinin geniş ve güzel olduğu anlaşılmıştır. Truvanın aşağı noktasında bulunan bunlardan bir evin duvarları üç kadem yüseklikte, dahili 40 kadem boyunda ve 16 kadem genişliğinde bulunmaktadır. Bu evler ilk Truvahların alçak sarayları idi. İnkişaf ede ede ikinci ve altıncı Truvada bunış sarayların tipine inkişaf etmiştir.

Truvanın uzun ve devamlı bir tarihi vardır. Akdenizin herhangi başka bir şehriden daha ziyade irtibatlı ve mütecimist.

Birinci iskân Milâddan 3000 sene evveline çıkabilir. Truva ise tarihte asırlarca müddet bugünkü Londradan çok daha ehemmiyetli rol oynamıştır.